

SPIS TREŚCI

BIOGRAMY I WSPOMNIENIA

- Justyna Garczyńska*: Profesor Władysław Kupiszewski (1930–2026). W służbie językowi 7

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

- Barbara Sobczak*: Retoryka strachu. Migranci w polskim dyskursie prasowym na przykładzie „Sieci”, „Do Rzeczy” i „Gazety Polskiej” 10
- Wiktoria Jackowska*: Językowy obraz polskiego incela na podstawie analizy mikroblogu portalu Wykop.pl 37
- Natalia Wichowska*: Kim jest heteryk i kto o nim mówi? – o tekstowym obrazie heteryków 54
- Radosław Pawelec*: *Melancholia*, starsza siostra *depresji*, w ujęciu diachronicznym: historycznym i współczesnym 75

SPRAWOZDANIA, UWAGI, POLEMIKI

- Dorota Zdunkiewicz-Jedynak*: Kilka postulatów do twórców nowego słownika ortograficznego. Na marginesie lektury *Małego słownika ortograficznego* 100

RECENZJE

- Anna Zielińska*: Barbara Alicja Jańczak, ›*Linguistische Grenzschafft als eine analytische Kategorie. Sprachkontakt des deutsch-polnischen Grenzgebietes*, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht Verlage, ss. 413 125

CONTENTS

BIOGRAPHICAL NOTES AND REMINISCENCES

- Justyna Garczyńska*: Professor Władysław Kupiszewski (1930–2026).
 At the service of language 7

PAPERS AND DISSERTATIONS

- Barbara Sobczak*: The rhetoric of fear. Migrants in Polish press discourse:
 A case study of “Sieci”, “Do Rzeczy”, and “Gazeta Polska” 10
- Wiktoria Jackowska*: The linguistic representation of the Polish incel:
 An analysis of a Polish microblogging platform 37
- Natalia Wichowska*: *Heteryk* (‘a hetero’): Who are they and who talks about them?
 A study of textual representations 54
- Radosław Pawelec*: *Melancholia* (‘melancholy’), depression’s older sister:
 A diachronic perspective on its historical development and present-day usage 75

REPORTS, COMMENTS, POLEMICS

- Dorota Zdunkiewicz-Jedynak*: Desiderata for a new orthographic dictionary:
 Notes on *Mały słownik ortograficzny* 100

REVIEWS

- Anna Zielińska*: Barbara Alicja Jańczak, ›*Linguistische Grenzschafft*‹ als eine analytische
 Kategorie. *Sprachkontakt des deutsch-polnischen Grenzgebietes*, Göttingen,
 Vandenhoeck & Ruprecht Verlage, pp. 413 125

W ZESZYCIE

Zeszyt 3/2026 „Poradnika Językowego” dotyka zjawisk dyskryminacji i stygmatyzacji w różnych obszarach języka oraz ewolucji znaczeń słów nazywających trudne doświadczenia życiowe. Zeszyt stanowi kontynuację numeru 10. wydanej w 2025 r.

W numerze znajdują się cztery studia poświęcone nowym (obszernym) problemom, dotyczącym szeroko pojmowanej dyskryminacji, języka osób wykluczanych (spychanych poza społeczne centrum) bądź wypowiedania się o ludziach widzianych przez niektórych użytkowników języka i przestrzeni społecznej jako inni (Inni), często gorsi pod jakimś względem.

Prototypowym Innym we współczesnej polskiej rzeczywistości mógłby być migrant. Jego wizerunek w prasie konserwatywnej kształtowany bywa przez pryzmat retoryki strachu. Autorzy tekstów prasowych stosują mechanizmy eskalacji zagrożeń, demonizowania migrantów, dystopizacji i spiskowego widzenia świata. Wykorzystują rozmaite środki językowe pozwalające opisywać Innego – zagrożenie.

Warto być może także oddać głos innym dyskryminowanym Innym, rzadko za takich uważanym, chociaż sami chyba właśnie tak się widzą – incelom, czyli białym młodym mężczyznom (tutaj: Polakom) pozostającym w mimowolnym celibacie, którzy uważają siebie za ofiary władzy kobiet, wchodzących w relacje seksualno-romantyczne wyłącznie z mężczyznami mającymi pożądaną przez nie cechy.

Dyskursy Innych i nie-Innych często się przenikają. Przykładem takiego „słowa cudzego”, które przekracza granice własnego dyskursu, jest *heteryk*. Leksem pierwotnie był jednoznacznie związany z socjolektem społeczności LGBTQ+, a zwłaszcza gejų, a obecnie – zdaje się – wychodzi poza ten język.

Warto eksplorować obszary historii języka, języka literatury i współczesnych mediów, by zastanawiać się nad tym, co dawna *melancholia* ma wspólnego z dzisiejszą *depresją* i jak się mówi(ło) o obu tych zjawiskach od czasów staropolskich po współczesne. Ewolowało znaczenie tych słów i zakresy tych pojęć, a same one oscylowały na przestrzeni dziejów między medycyną, psychiatrią, wymiarami kulturowymi i literackimi.

Słowa kluczowe: *blackpill* – *depresja* – dyskryminacja – dyskurs medialny – dyskurs – dystopizacja – ewolucja pojęć – historia języka – *incel* – Inny – JOS – LGBTQ+ – język literatury – manosfera – *melancholia* – migranci – normatywność – retoryka strachu – romantyzm – seksualność – socjolekt – spiskowe widzenie świata – stygmatyzacja.